The background of the slide is a faded, sepia-toned image of a Minoan fresco. It depicts a bull-leaping scene, a common motif in Minoan art. In the center, a bull is shown in a dynamic, leaping pose. To the left, a figure is seen in a crouching position, possibly preparing to leap over the bull. To the right, another figure is shown in a similar crouching position, with a bull's head and horns visible nearby. The scene is set against a background of stylized architectural elements and other figures, all rendered in a characteristic Minoan style with bold lines and a focus on movement and naturalistic representation.

Βωμός: Ορισμός, σημασία, χρήση στην Κρήτη και Κύπρο της Ύστερης Χαλκοκρατίας

Ερωτήματα προς διερεύνηση

- Χρήση και σημασία των βωμών
- Θέματα ορισμού και ορολογίας - ο όρος «βωμός» («altar»)
- Αντιπαραβολή/σύγκριση δεδομένων μεταξύ Κρήτης και Κύπρου

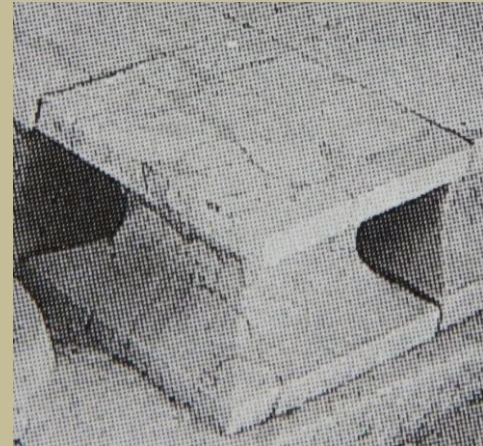
“The cult needs an altar” (Nilsson 1950, 117)

Nilsson, M. 1950. *The Minoan – Mycenaean Religion and its Survival in Greek Religion*. Lund.

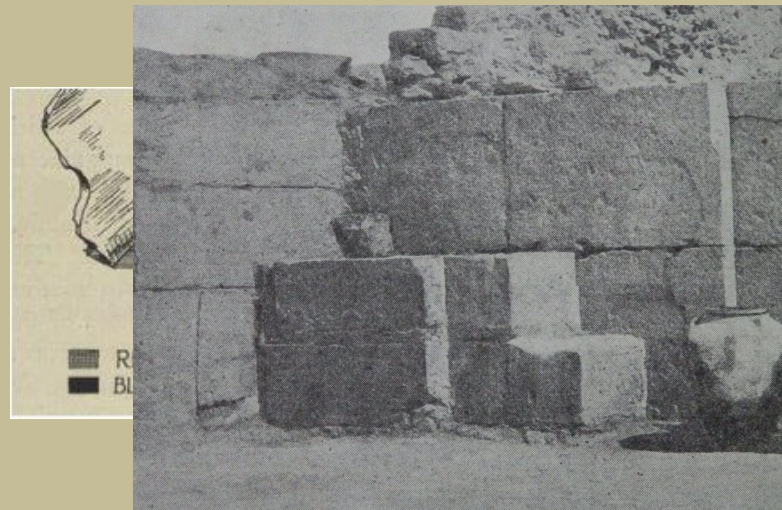
Η Κρήτη

Κτιστός τετράπλευρος βωμός

Αμφίκοιλος βωμός

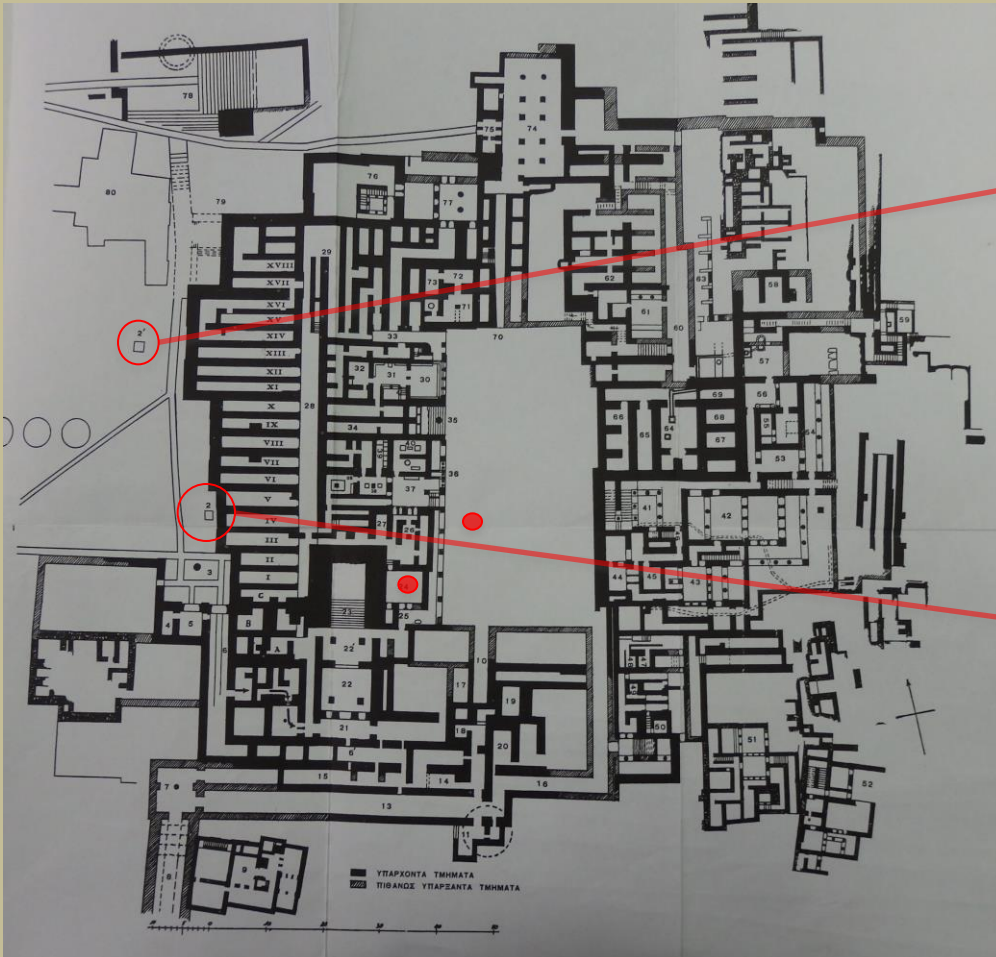

Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

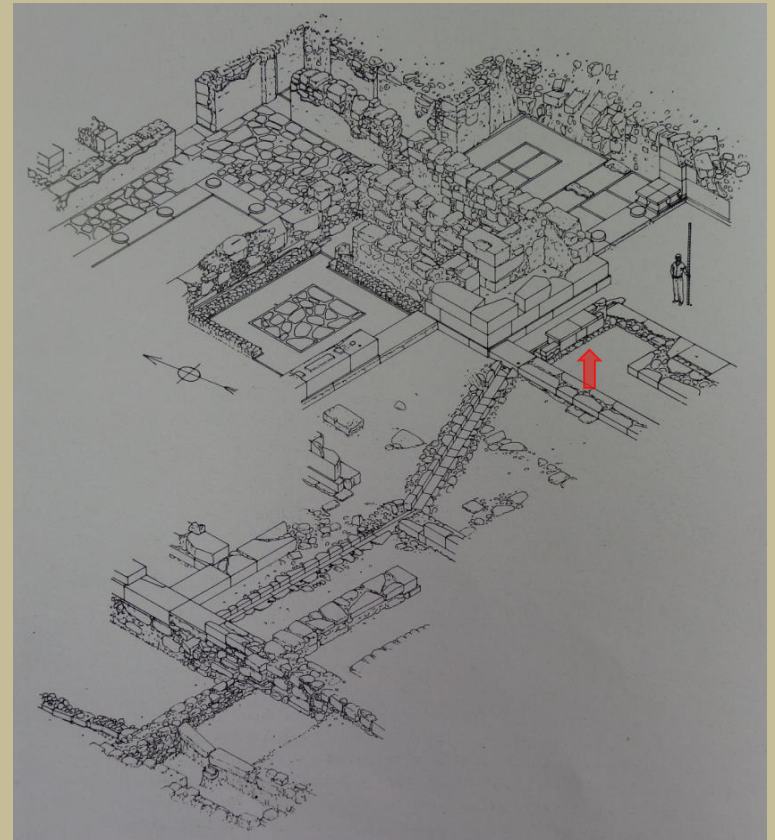
Κτιστός τετράπλευρος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

Κτιστός τετράπλευρος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

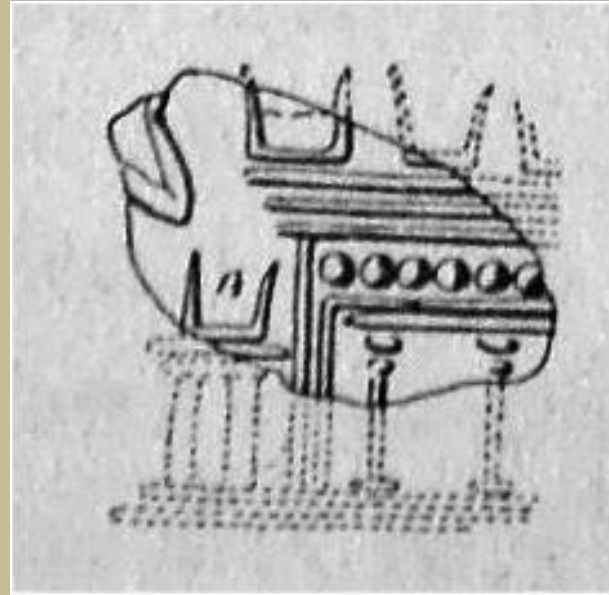
Κτιστός τετράπλευρος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

Κτιστός τετράπλευρος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

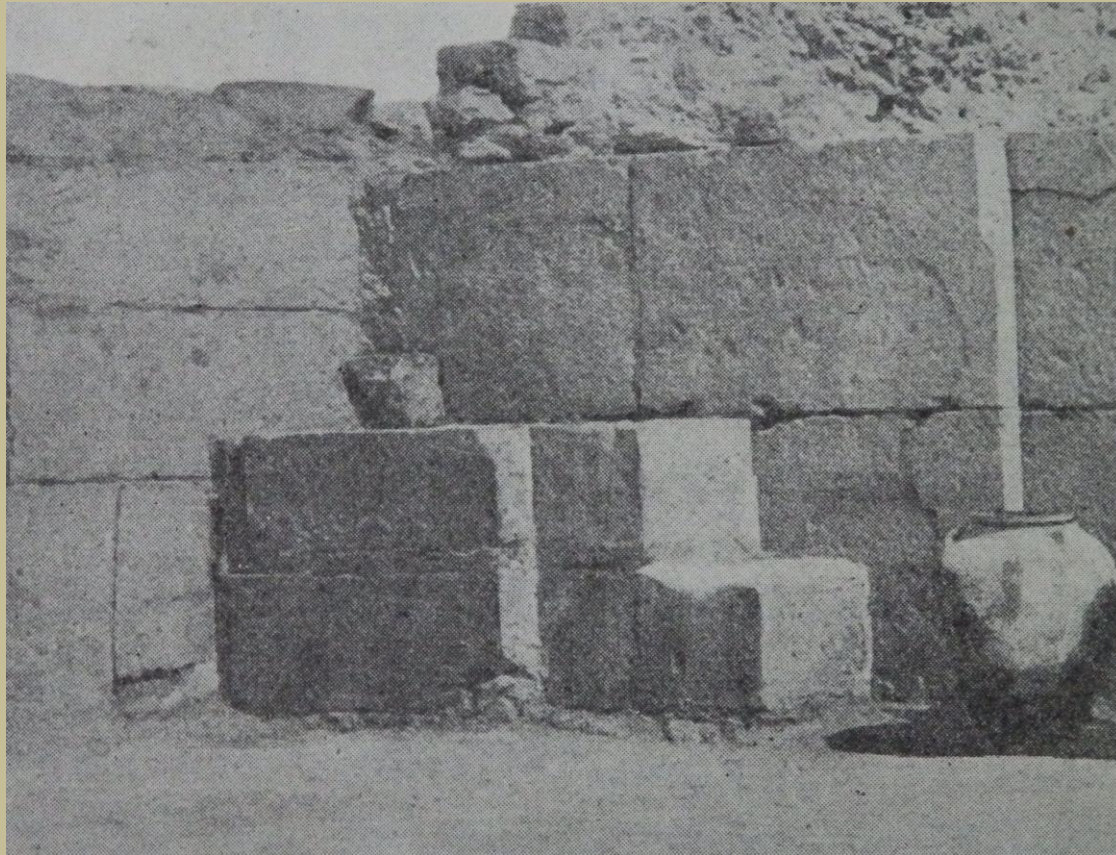
Κτιστός τετράπλευρος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

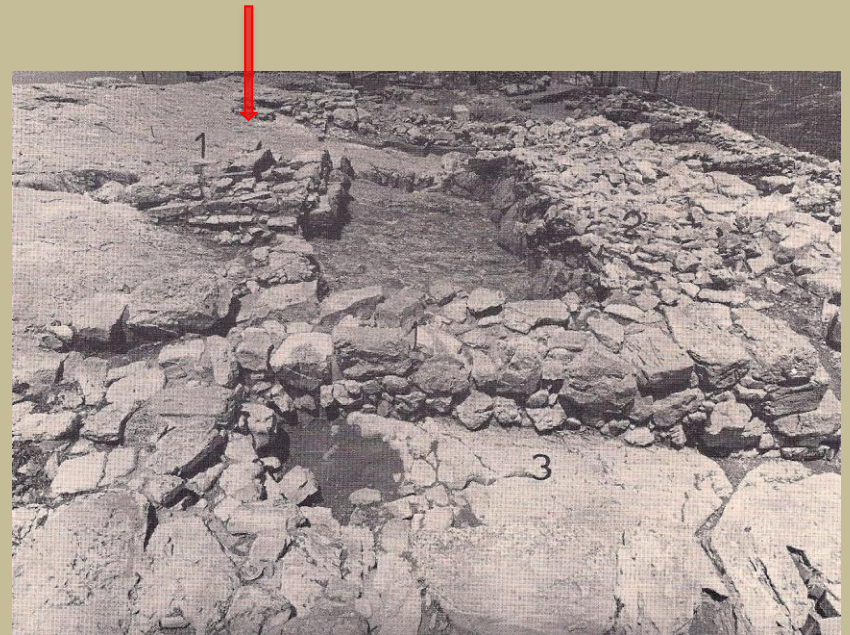
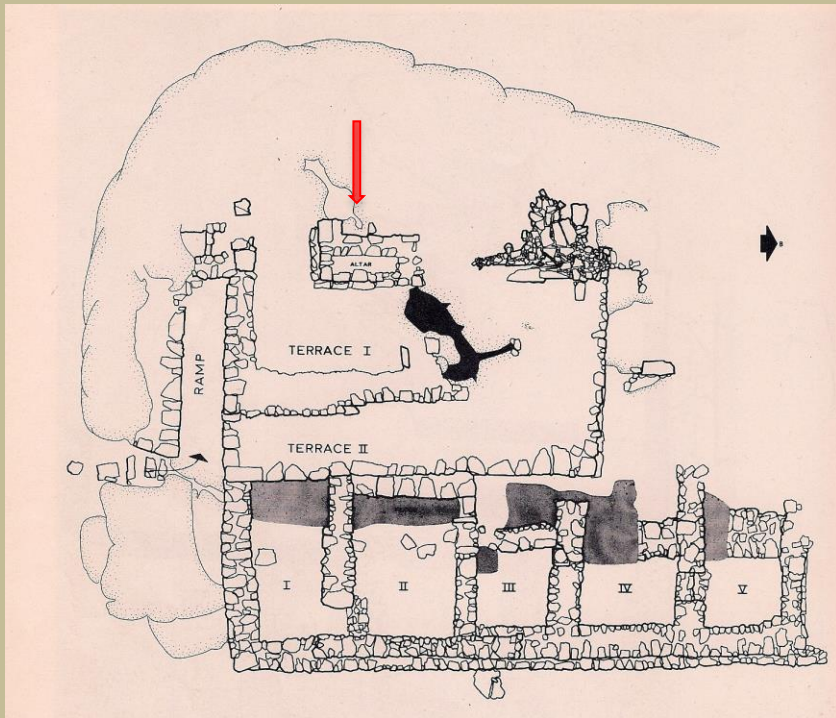
Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος, Γιούχτας (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

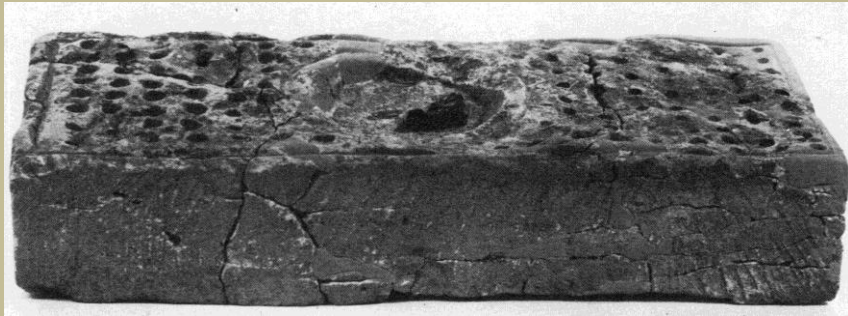
Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

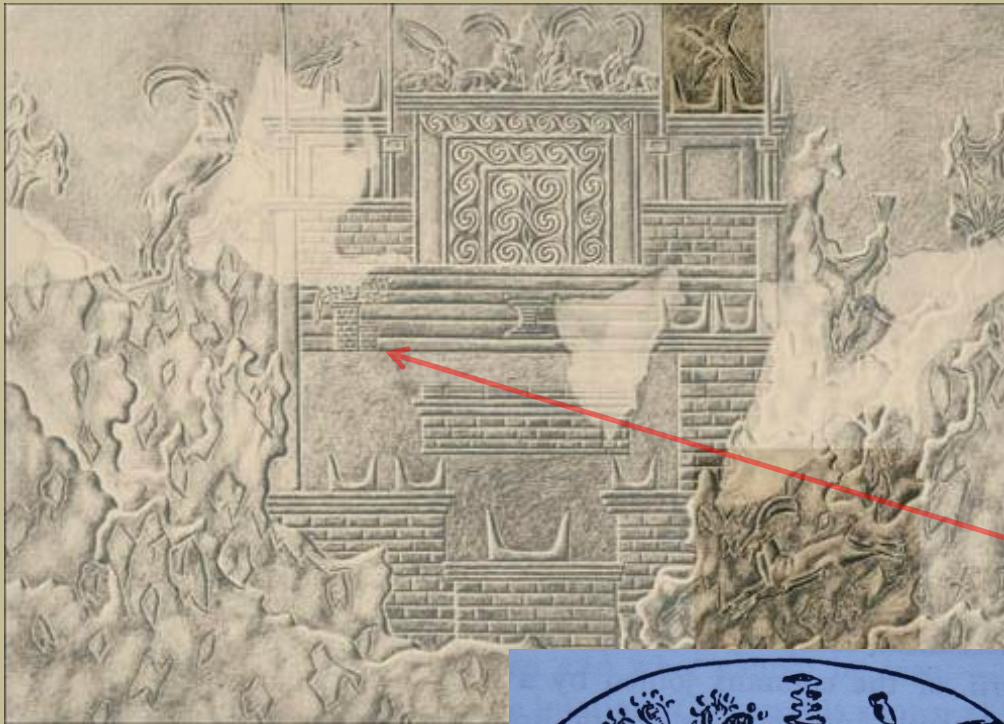
Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

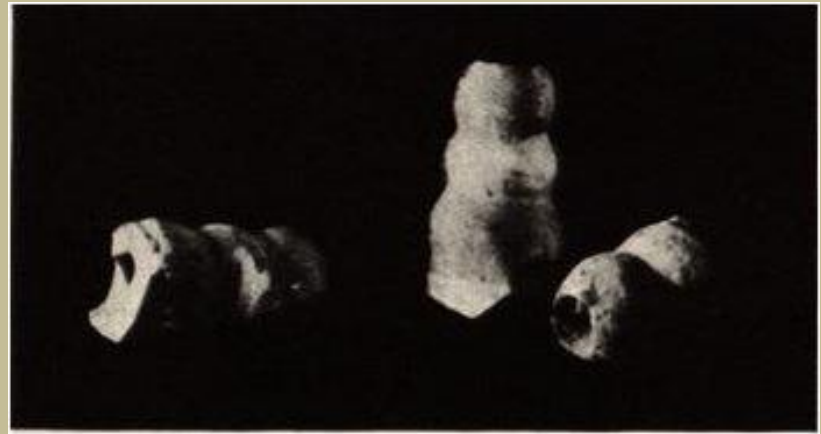
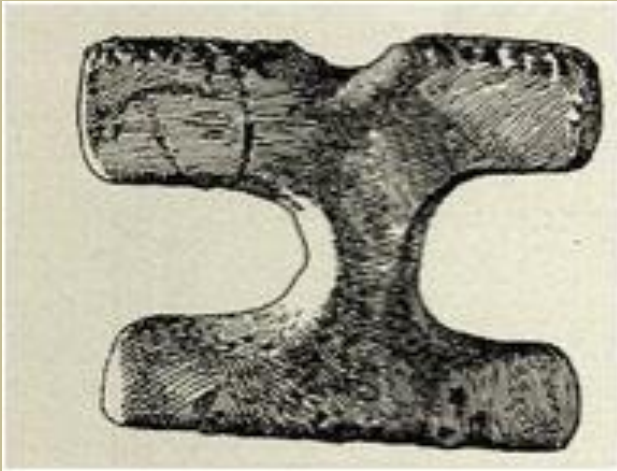
Βαθμιδωτός βωμός (;) σε
τράπεζα προσφορών από τον
Γιούχτα

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

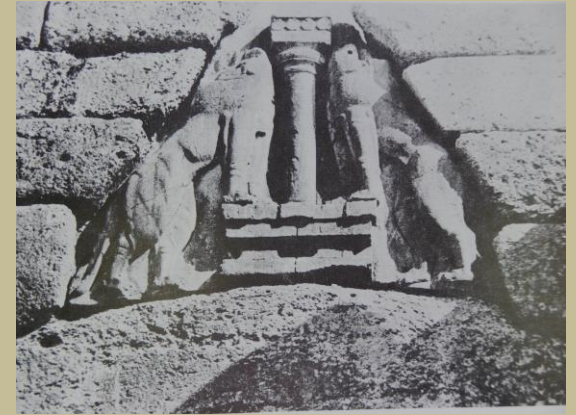
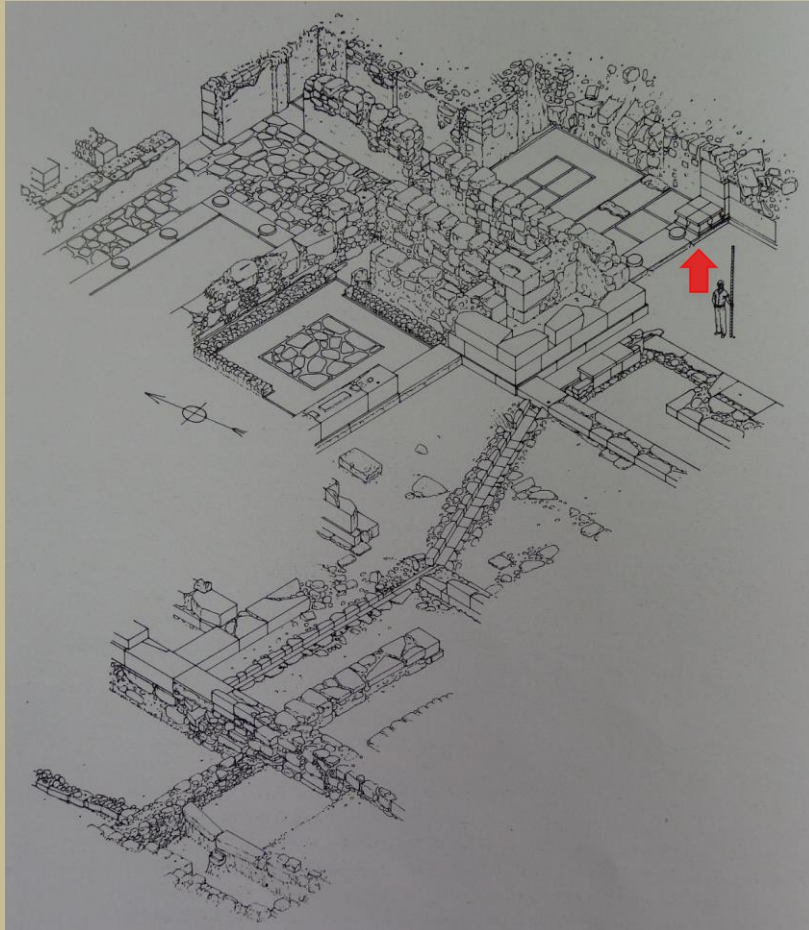
Αμφίκυκλος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

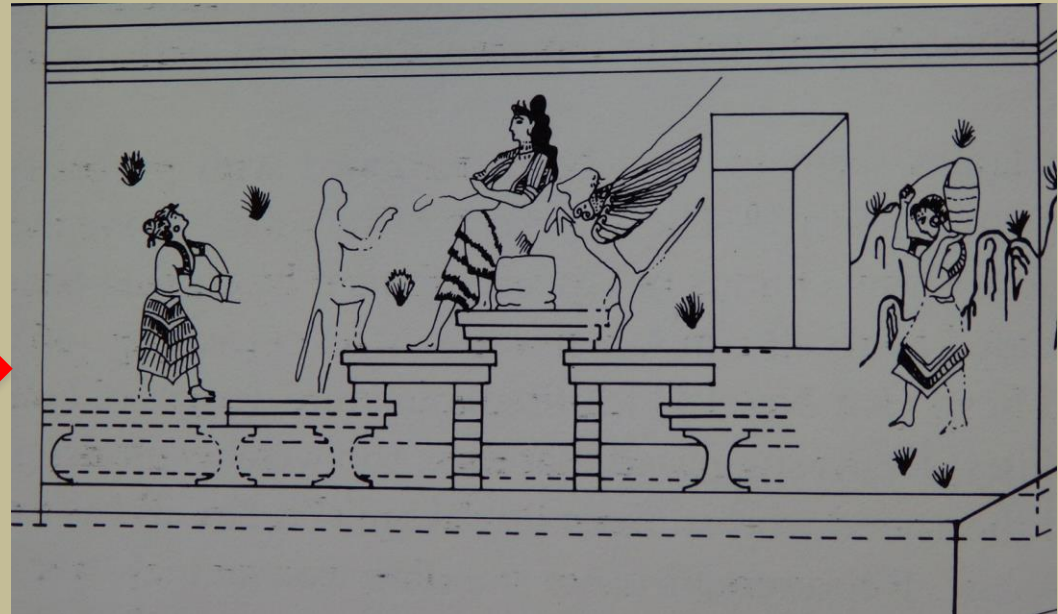
Αμφίκιλος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

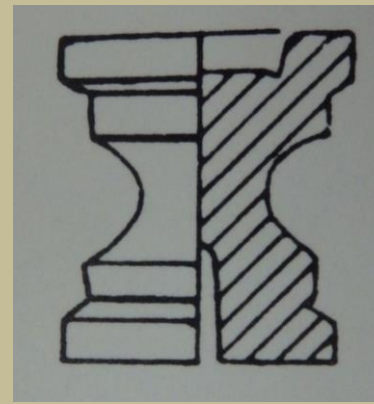
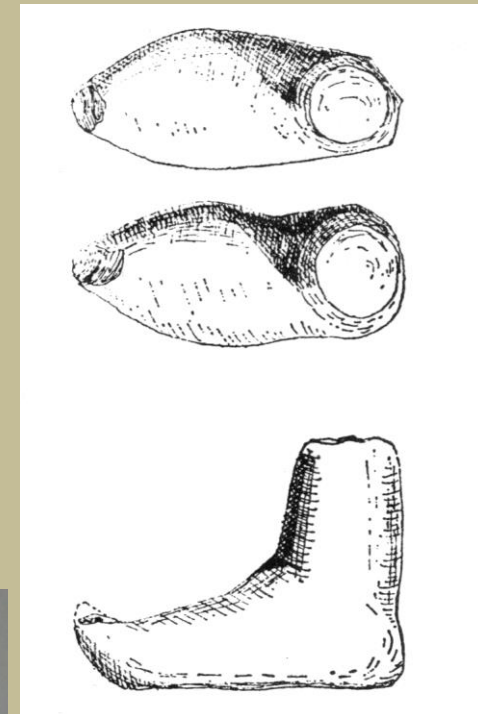
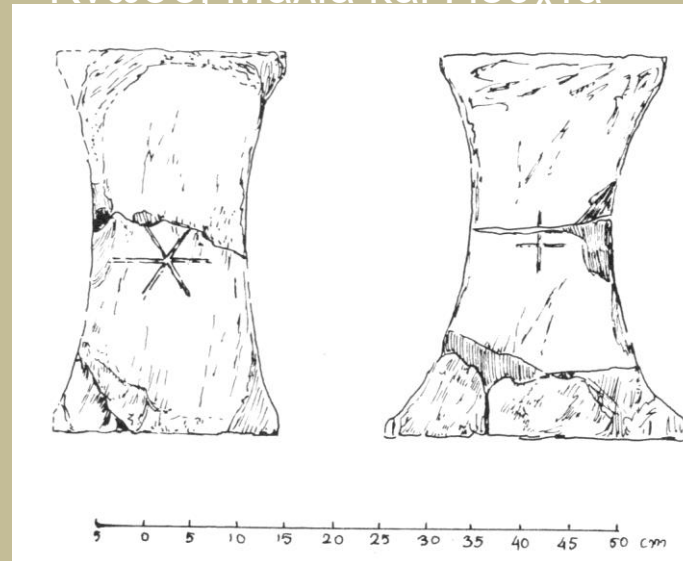
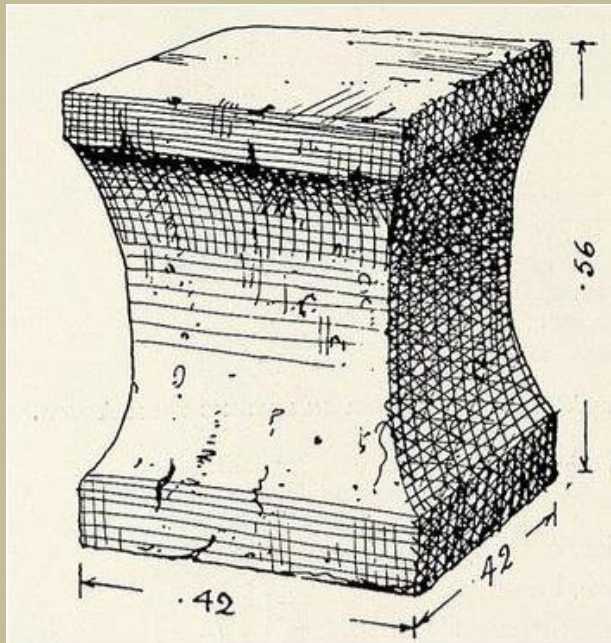
Αμφίκιλος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

Αμφίκυλλος βωμός, από
Κνωσό, Μάλια και Γιούχτα

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

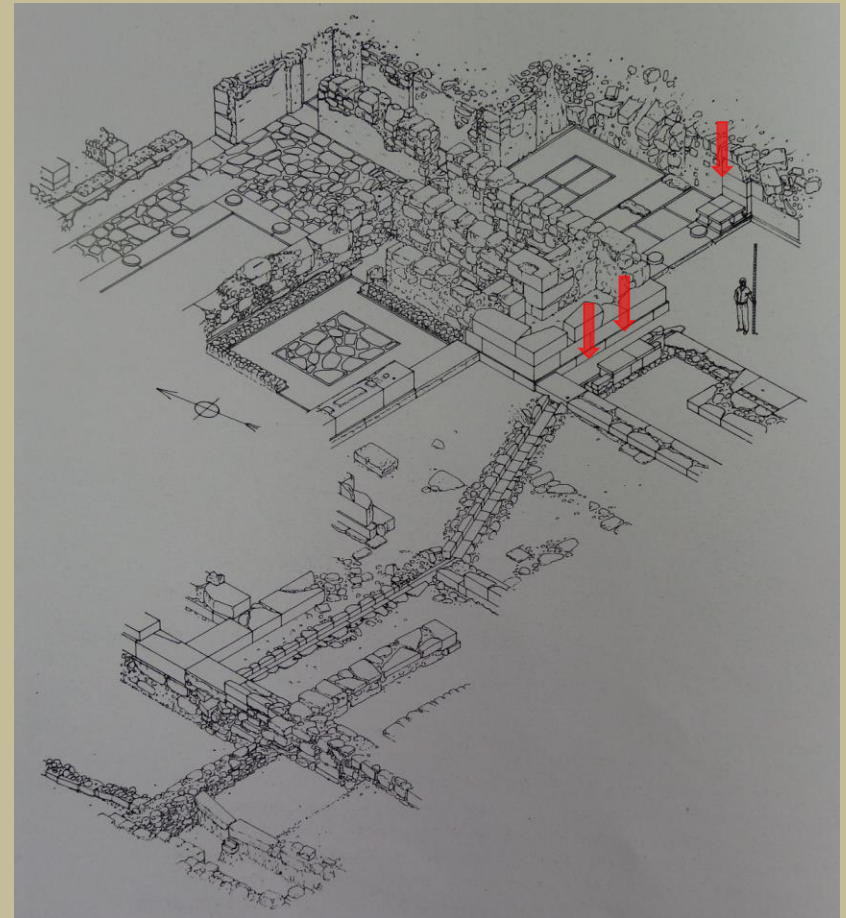
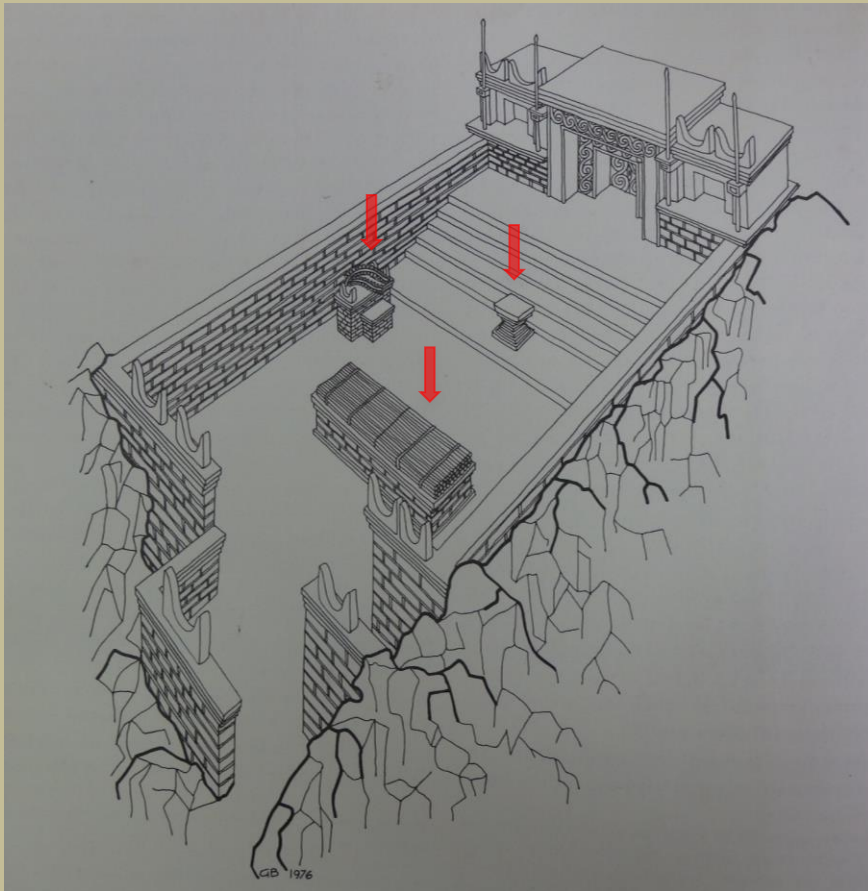
Αμφίκυκλος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

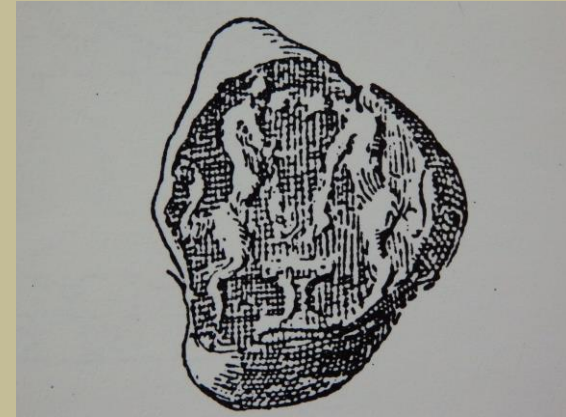
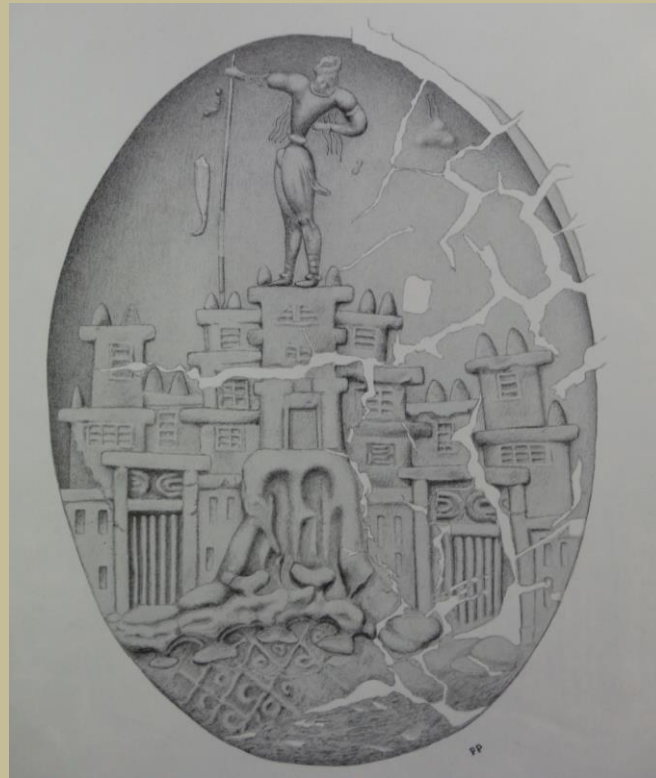
Αμφίκιλος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

Αμφίκιλος βωμός

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

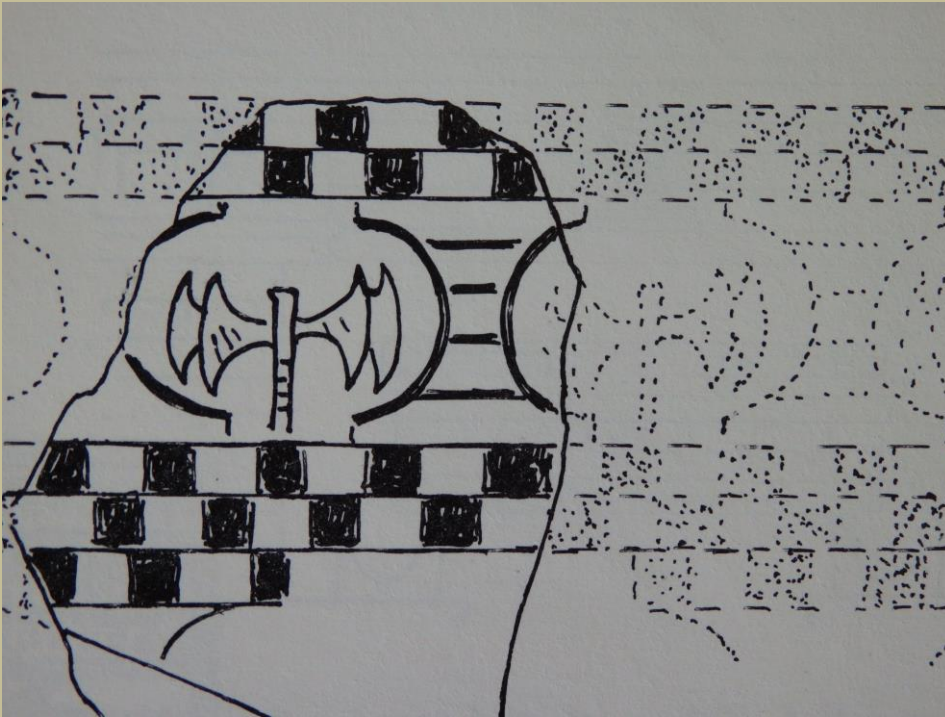
Αμφίκυκλος βωμός: Ψυχρό
και Ιδαίον άντρον

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

Αμφίκοιλος βωμός

Θραύσμα τοιχογραφίας από Ανάκτορο της Κνωσού
από τον χώρο του Αποθέτη Ελεφαντόδοντου

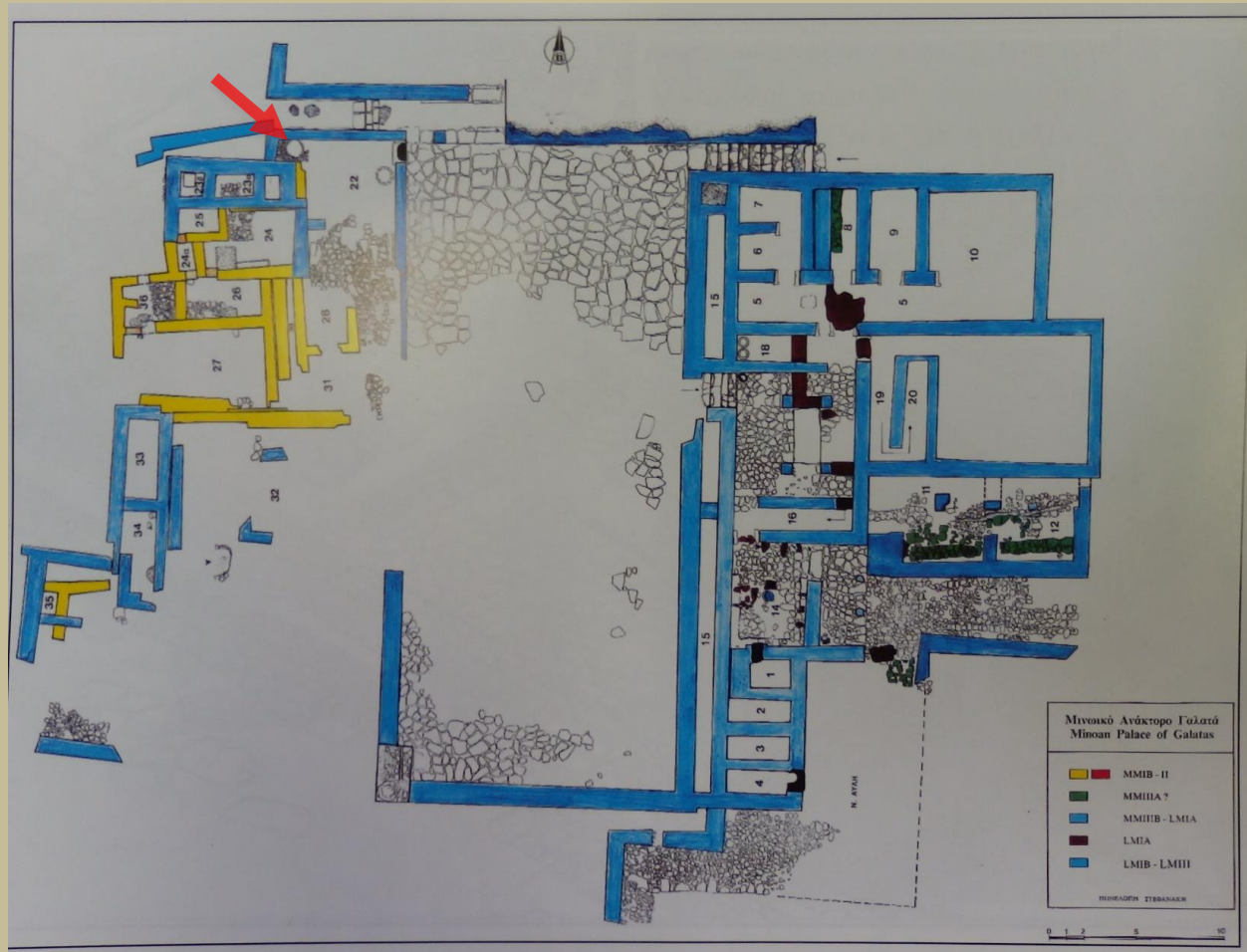

Ρυτό Ζάκρου (λεπτομέρεια)

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ), Γαλατάς

Άλλα παραδείγματα

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

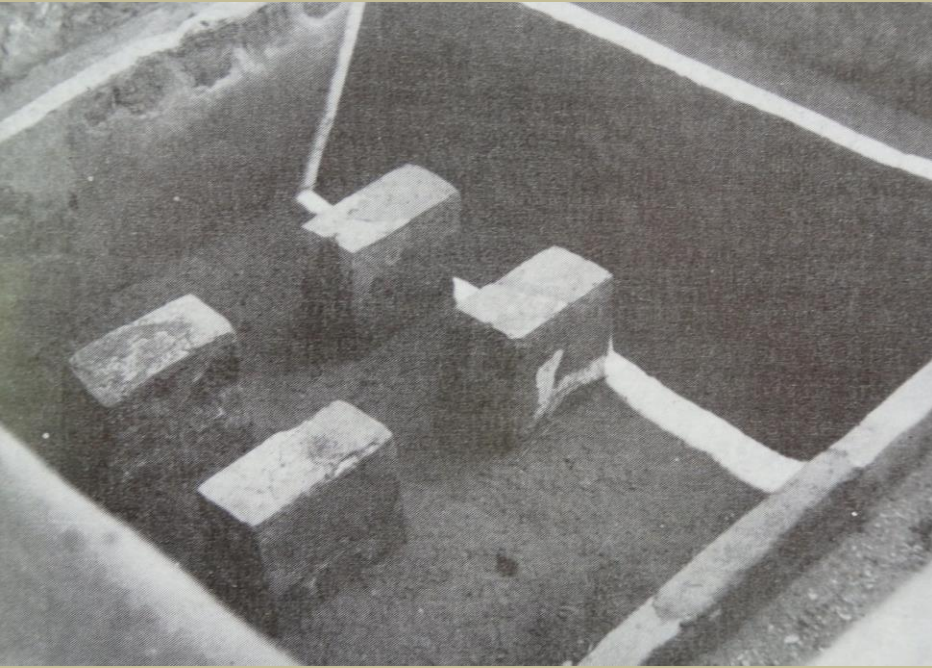
Άλλα παραδείγματα

Η Κρήτη

Νεοανακτορική περίοδος (ΜΜ ΙΙΙβ - ΥΜ Ιβ)

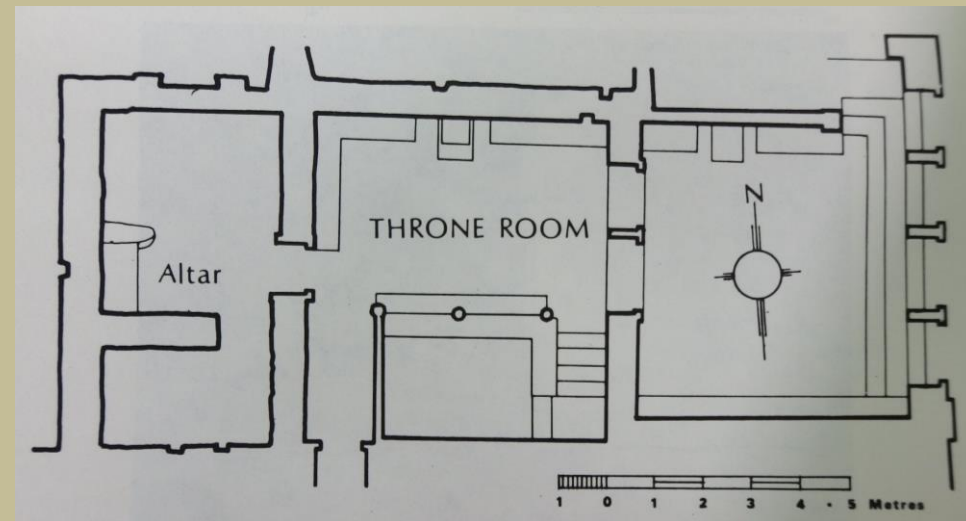
Άλλα παραδείγματα: Μάλια και Γουρνιά

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική περίοδος
(ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ): Αίθουσα του θρόνου, Κνωσός

Ορθογώνιος κτιστός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

Ορθογώνιος κτιστός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

Ορθογώνιος κτιστός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

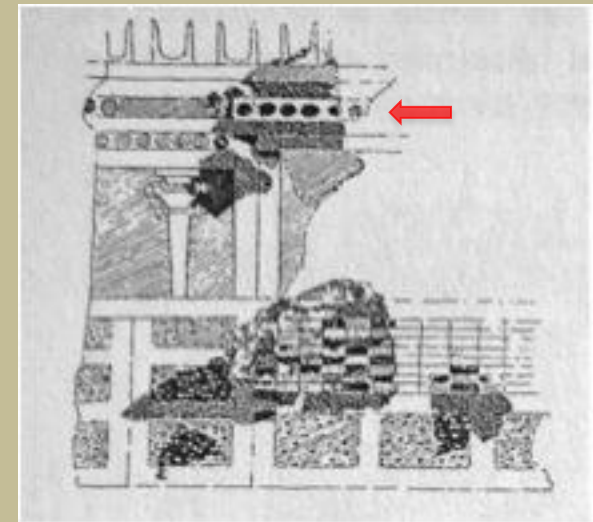
Ορθογώνιος κτιστός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

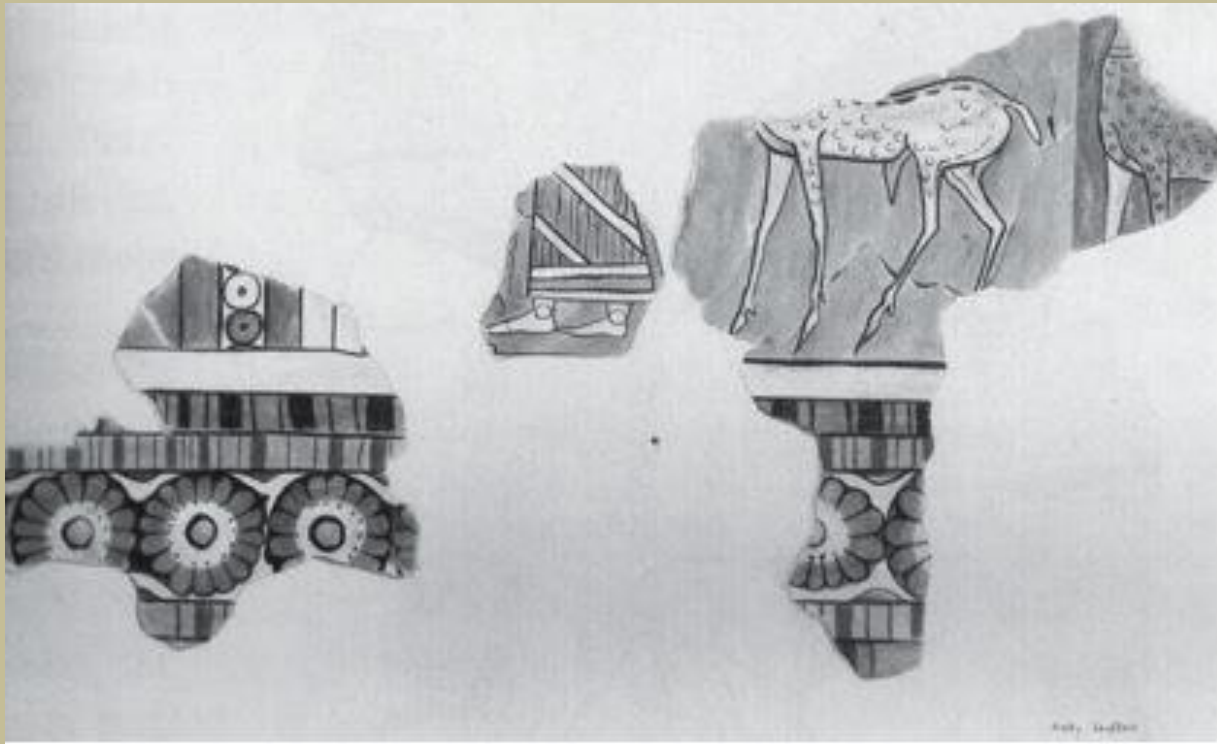
Ορθογώνιος κτιστός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

Ορθογώνιος κτιστός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ), κατασκευή από τον Θεατρικό Χώρο των Αρχανών

Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

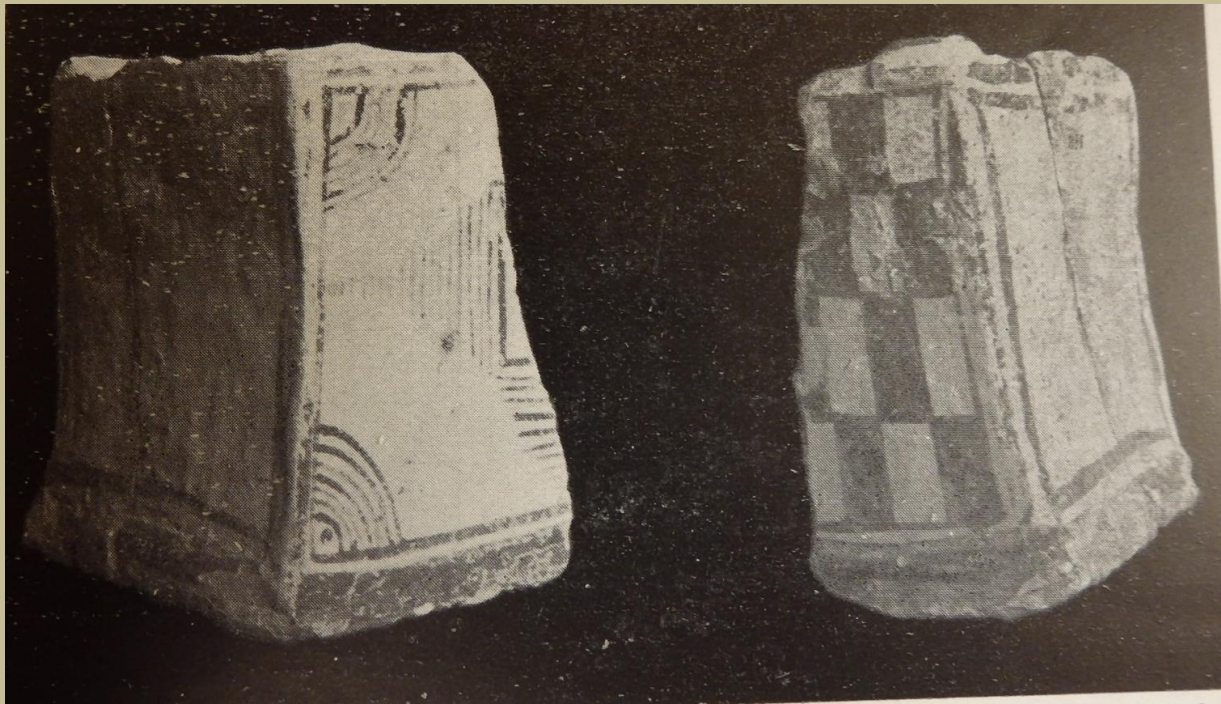
Βαθμιδωτός βωμός

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

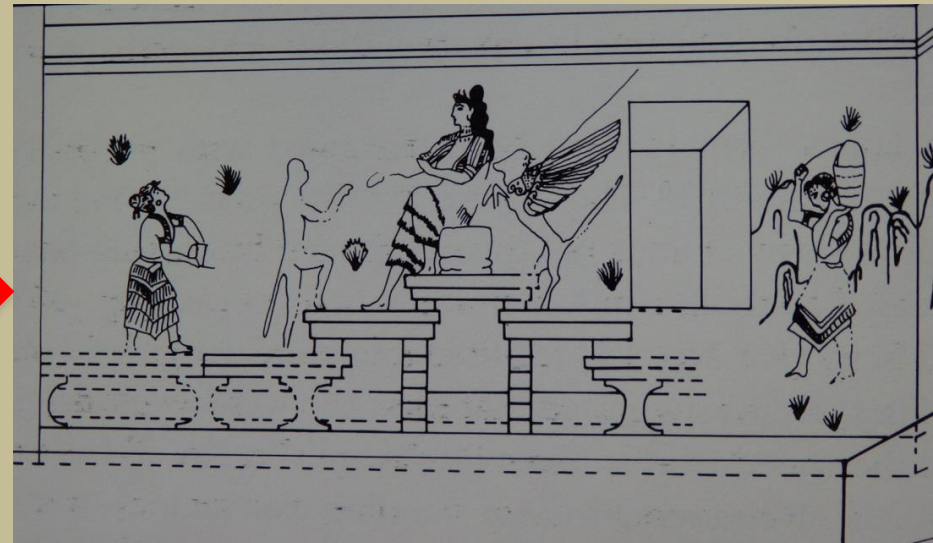
Αμφίκοιλος βωμός πήλινος: Αγροτική οικία στην Γόρτυνα

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική
περίοδος (ΥΜ ΙΙ - ΥΜ ΙΙΙγ)

Αμφίκοιλος βωμός

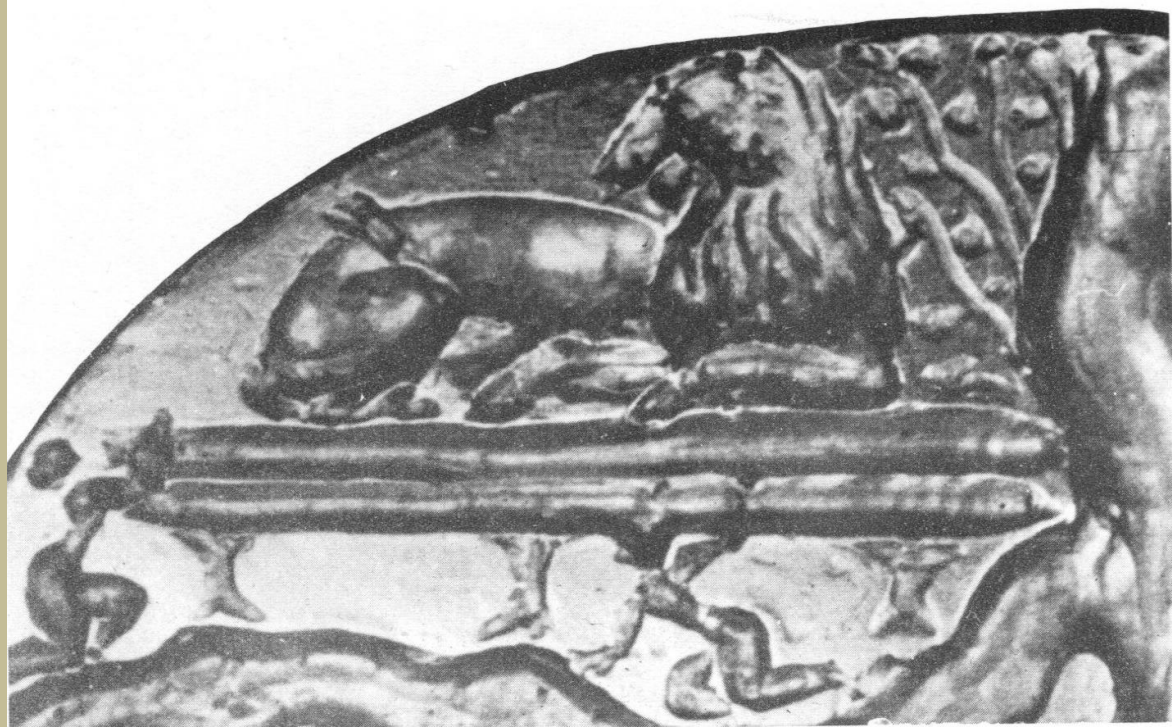
Η Κρήτη

Αμφίκιλος βωμός

Η Κρήτη

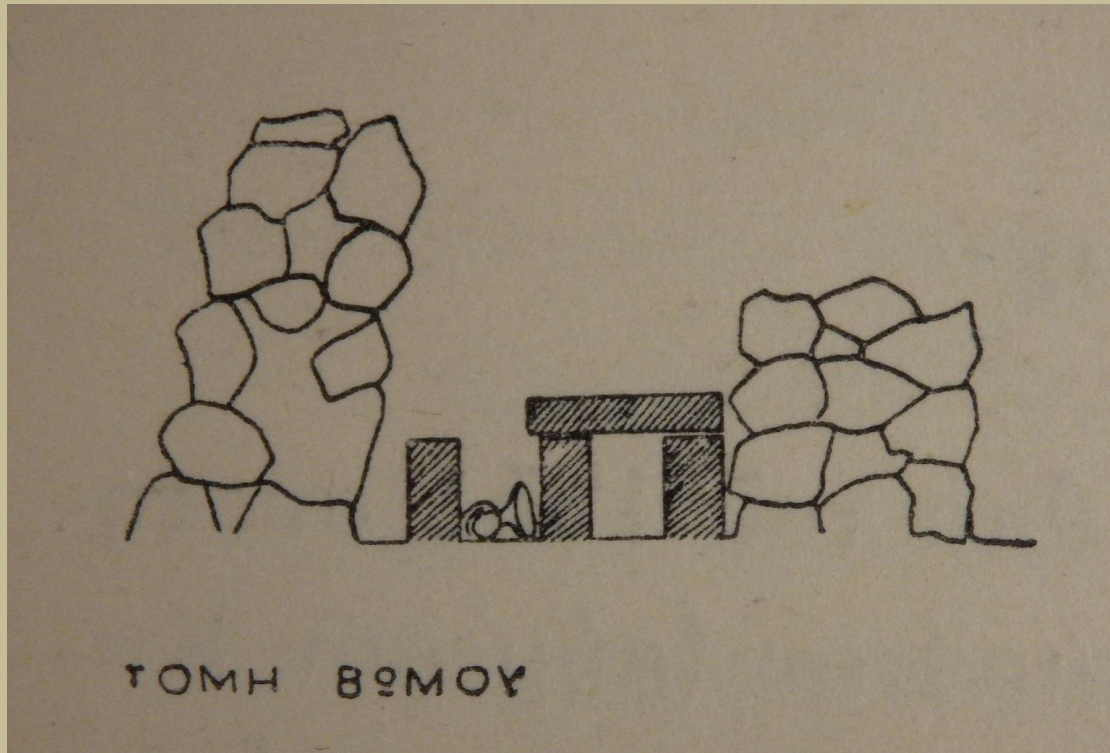
Αμφίκοιλος βωμός από χρυσό δακτυλίδι

Η Κρήτη

Τελική Ανακτορική και Μετανακτορική περίοδος (ΥΜ ΙΙ
- ΥΜ ΙΙΙγ), από Ιερό με θρανίο από τον Κατσαμπά

Άλλα παραδείγματα

Η Κρήτη

Συμπερασματικά

1^ο
επίπεδο

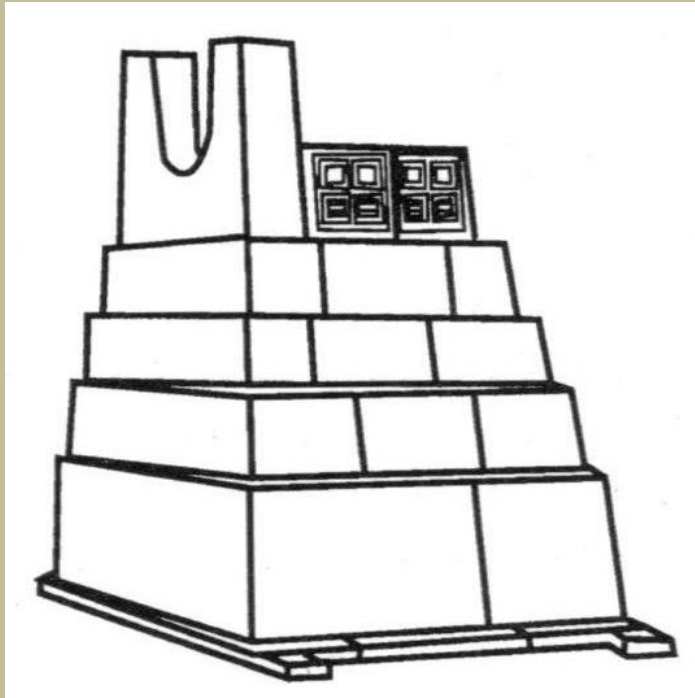
Ασυνεπής **η χρήση ίδιου όρου** και για τις τρεις κατηγορίες ευρημάτων
(ορθογώνιος κτιστός, βαθμιδωτός και αμφίκοιλος βωμός)

2^ο
επίπεδο

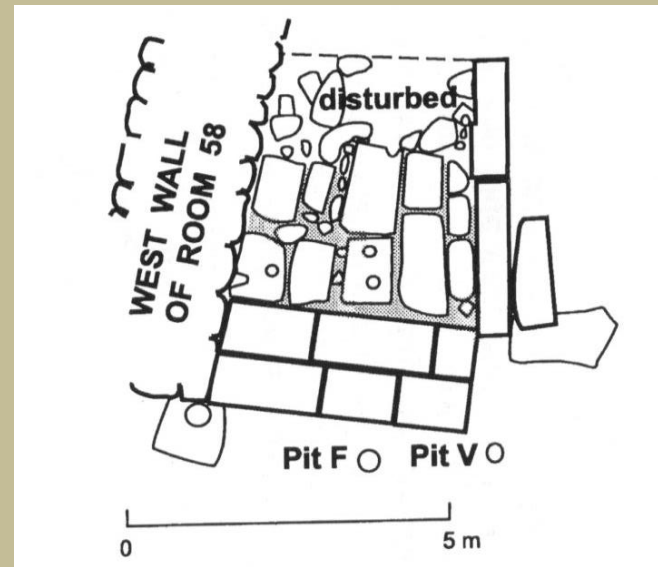
Προβληματική **η χρήση του όρου «βωμός»** για, τουλάχιστον, μία (αμφίκοιλος βωμός) από τις τρεις κατηγορίες ευρημάτων

1. Αμφίκοιλος βωμός ⇒ Υποστήριξη θρησκευτικής – λατρευτικής σκευής
Υποστήριξη επιπέδων έδρασης
2. Βαθμιδωτός βωμός ⇒ Προσωρινή έκθεση προσφορών
3. Ορθογώνιος
κτιστός βωμός: ⇒ Επίπεδο θυσιών – προσφορών (αιματηρές και
αναίμακτες)

Η Κύπρος

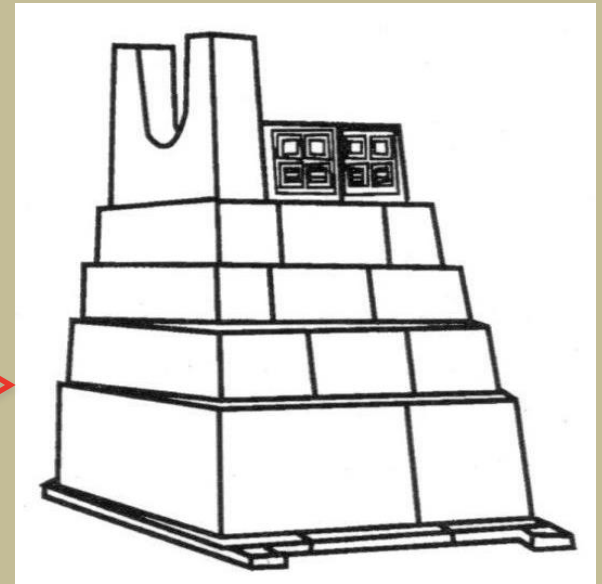
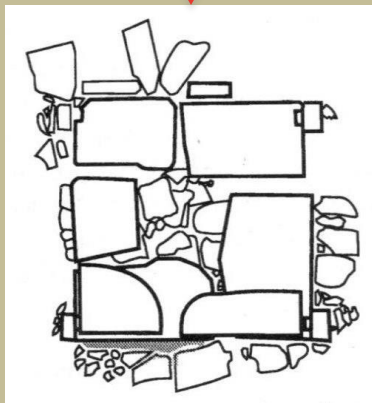
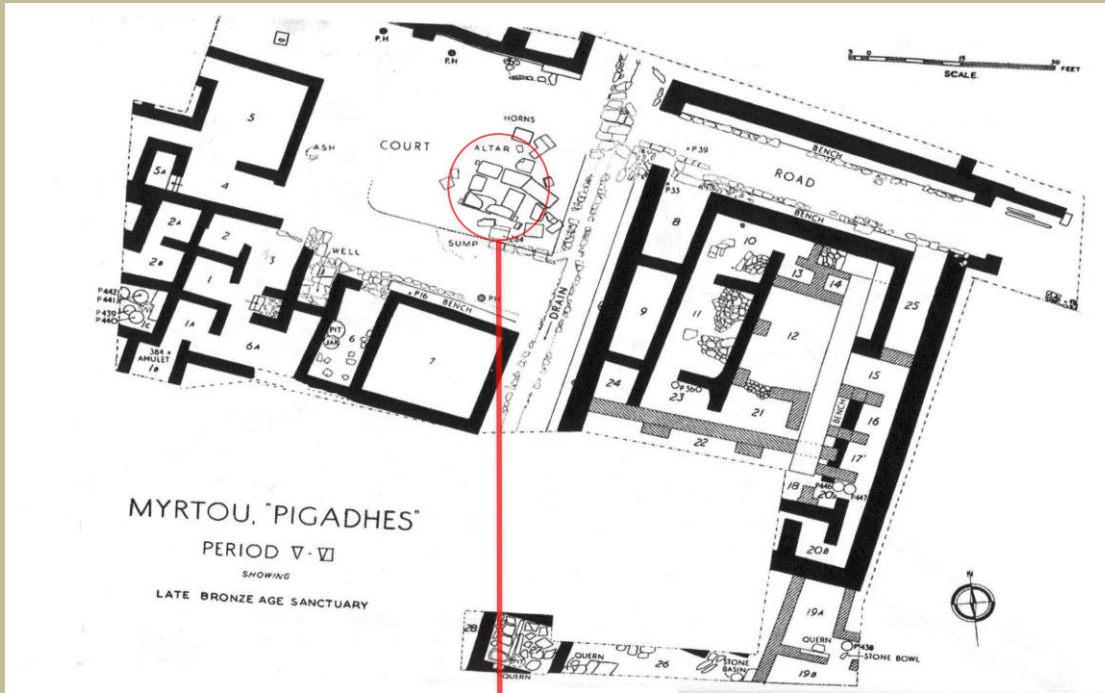
Κτιστός υψηλός βωμός από την Μύρτου Πηγάδες

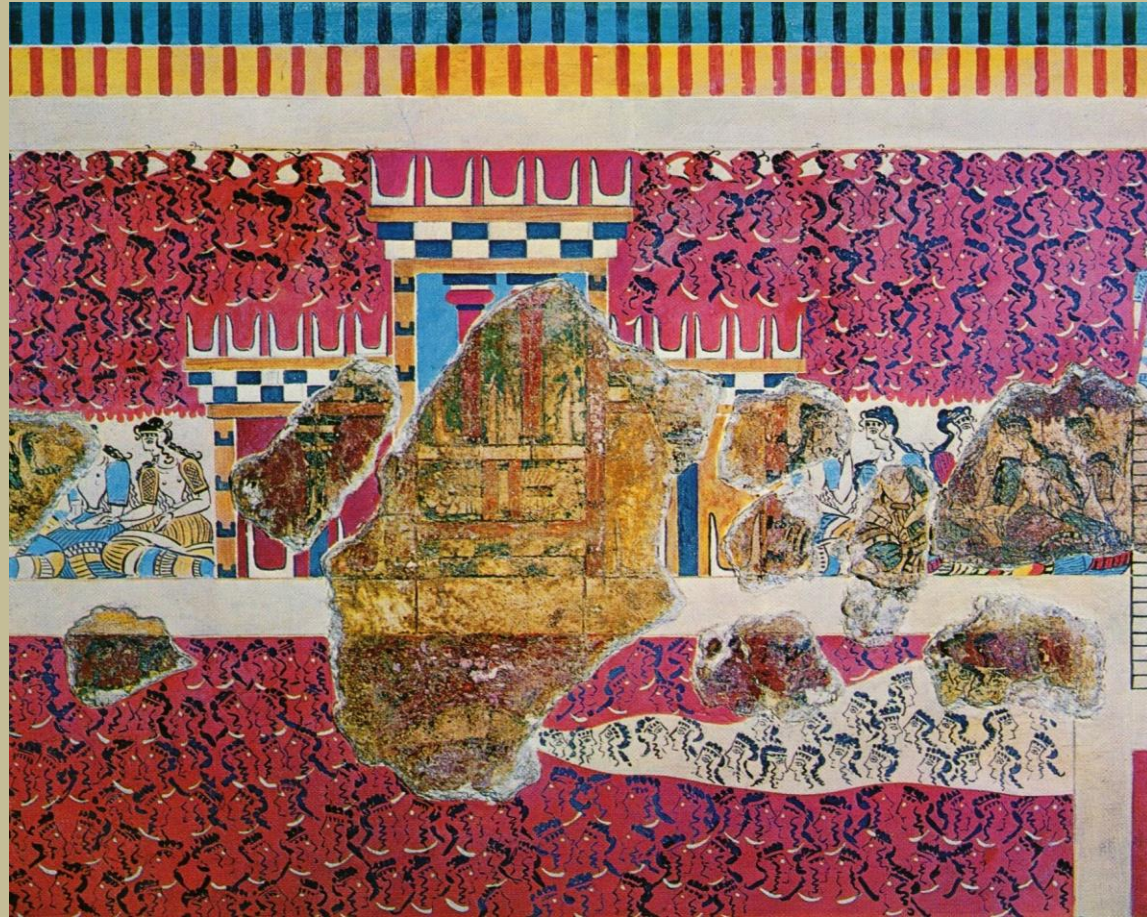
Λίθινος χαμηλός τραπεζοειδής βωμός από το Κίτιο

Η Κύπρος

Κτιστός, ψηλός βωμός: Μύρτου Πηγάδες

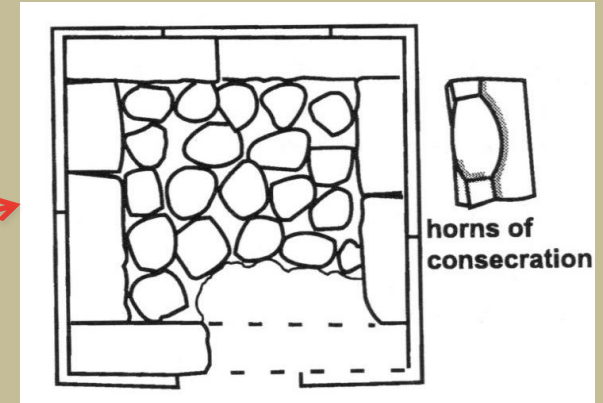
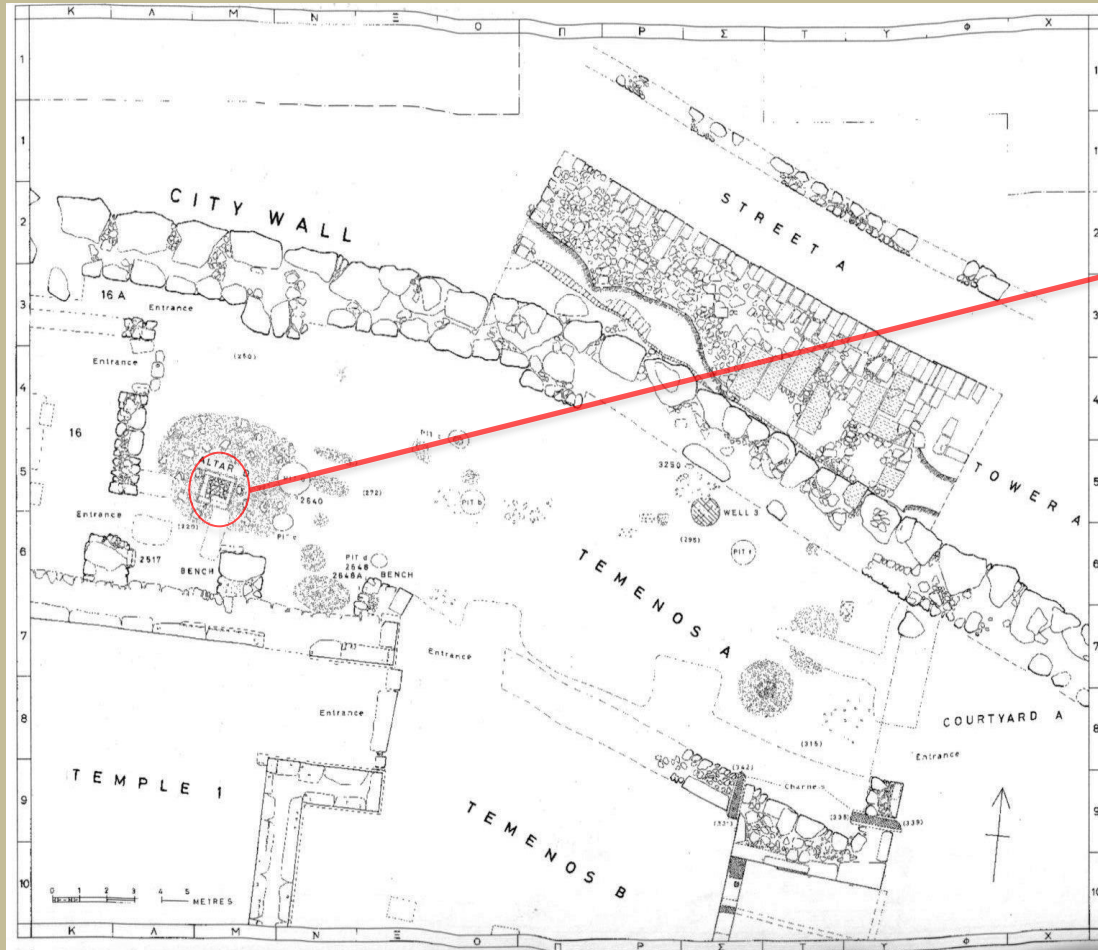

Στην Κρήτη, η εικονογραφία (π.χ. η τοιχογραφία του τριμερούς ιερού) επιβεβαιώνει την πιθανότητα επίστεψης ιερών χώρων με κέρατα καθοσίωσης σε υψηλά σημεία, όπως π.χ. επιχειρήθηκε στην αποκατάσταση του βωμού από την Μύρτου Πηγάδες

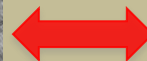
Η Κύπρος

Κάτοψη βωμού D από το Κίτιο. Κτιστός, υψηλός βωμός

Η Κύπρος

Βωμός D από το Κίτιο με κέρατα καθοσίωσης παραπλήσια. Κτιστός, ψηλός βωμός

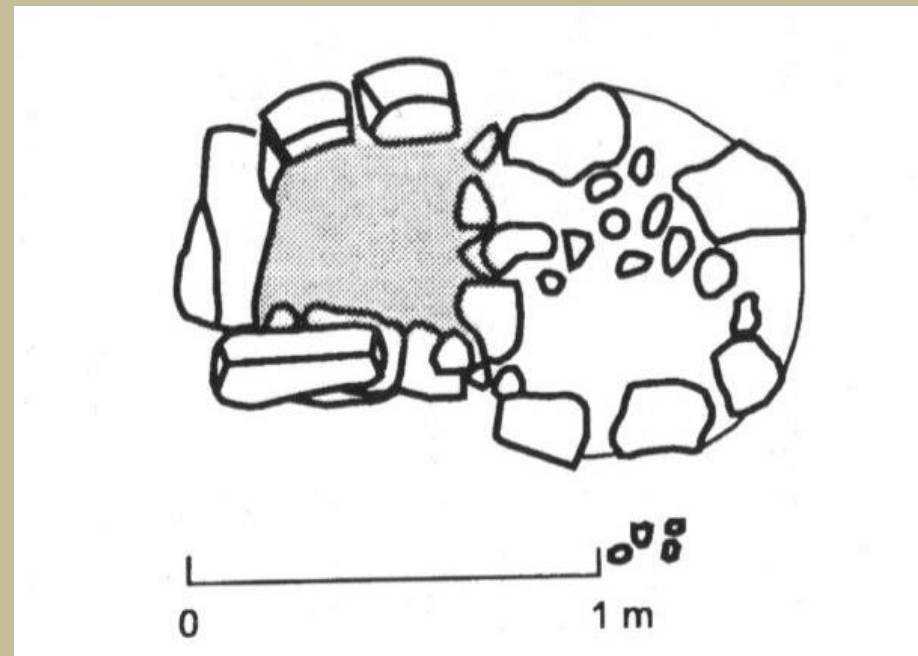
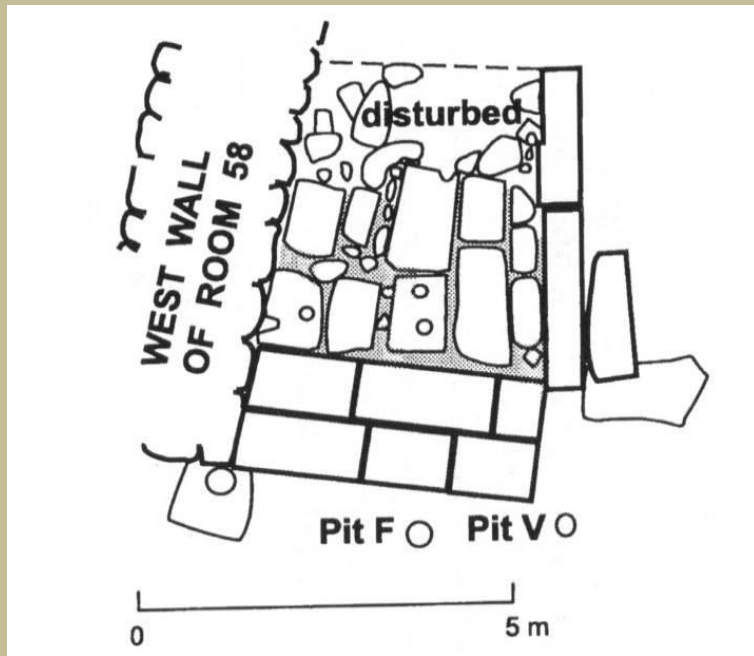
Η Κύπρος

Κτιστός, υψηλός βωμός (;). Κατασκευή από το Δωμάτιο 95Α από το Χαλά Σουλτάν Τεκκέ

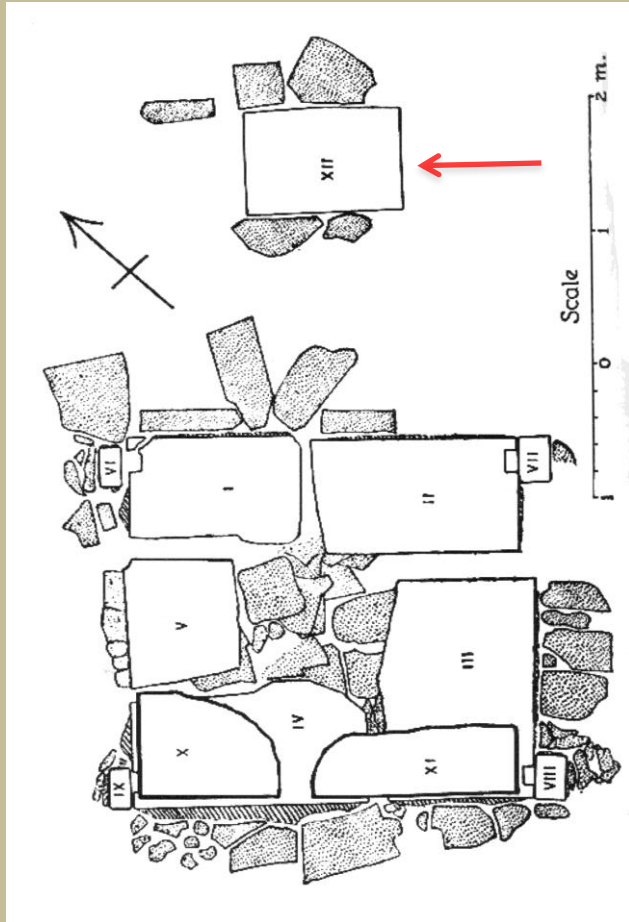
Η Κύπρος

Λίθινες χαμηλές τράπεζες/βωμοί: (αριστερά) Κίτιο, Ναός 5, Δωμάτιο 58.
(δεξιά) Κίτιο, Ναός 3, Βωμός Ε.

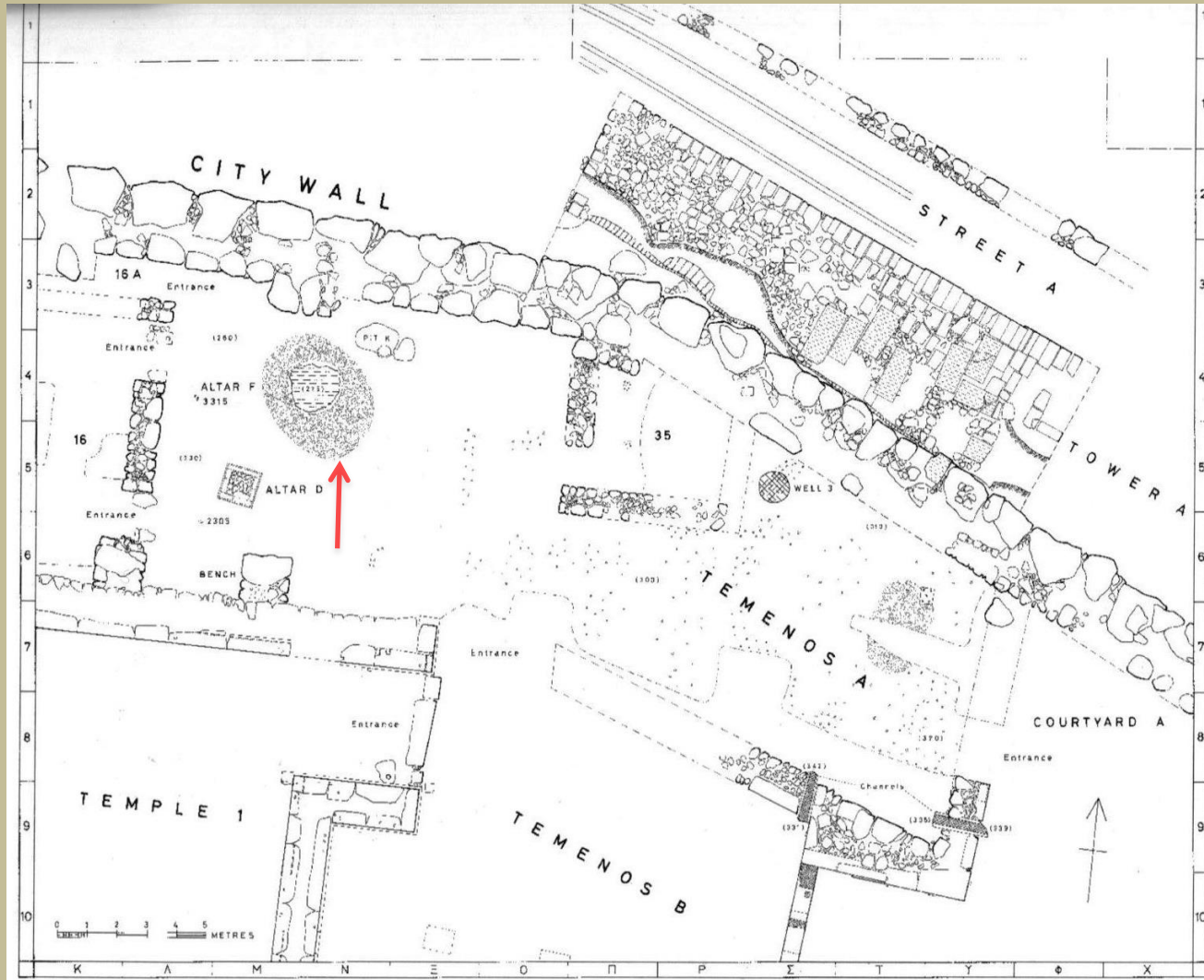
Η Κύπρος

Λίθινη χαμηλή τράπεζα από την Μύρτου Πηγάδες σε συνάφεια με τον κτιστό βωμό

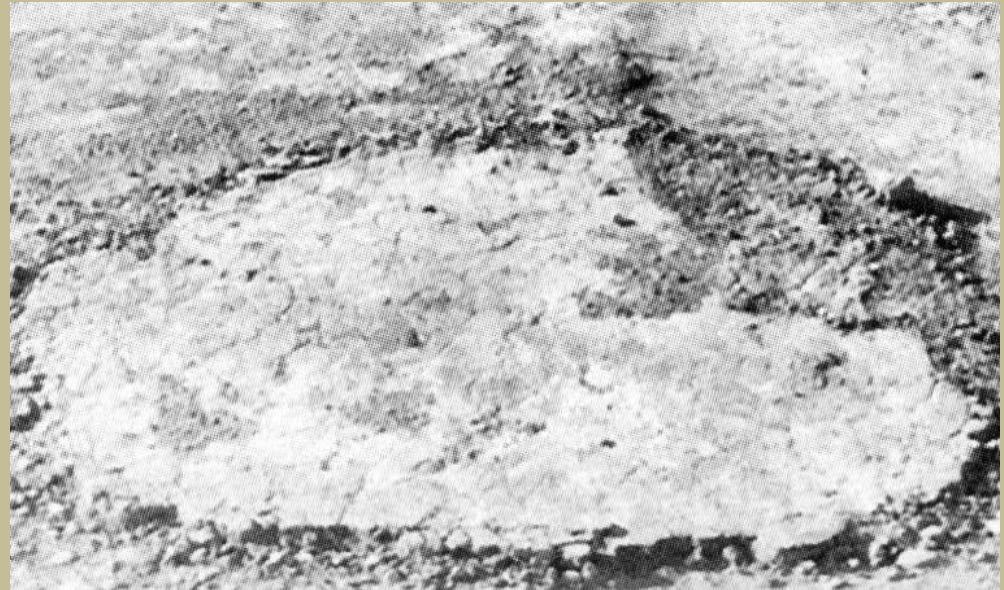
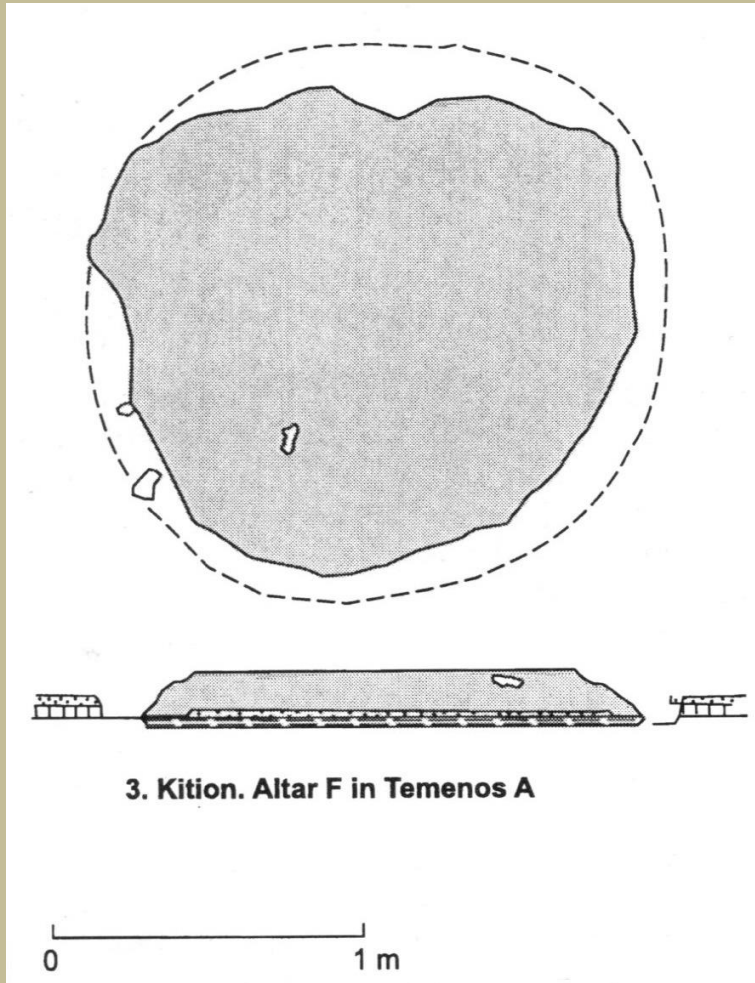
Η Κύπρος

Τέμενος Α, Περιοχή 2 στο Κίτιο: Εστία - βωμός

Η Κύπρος

Τέμενος Α, Περιοχή 2 στο Κίτιο: Εστία - βωμός

Η Κύπρος

Συμπερασματικά

Το σύνολο των κατασκευών που έχουν χαρακτηριστεί ως βωμοί τοποθετούνται μέσα στο χρονικό διάστημα **ΥΚ IIγ – ΥΚIIIβ** (περ. 1250 – 1000 π.Χ.)

Αν και Οι θυσίες ζώων βρίσκονται στον πυρήνα των λατρευτικών εκδηλώσεων και αποτελούν τον λόγο ύπαρξης των κατασκευών που εξετάστηκαν

Είναι πολύ πιθανό να **μην** εξυπηρετούσαν τους ίδιους σκοπούς

1. Κτιστός, ψηλός βωμός Βάση για λατρευτικά σύμβολα
Βωμός θυσιών
2. Λίθινος χαμηλός
τραπεζοειδής βωμός Επιφάνειες έδρασης λατρευτικών συμβόλων
ή σκευής για την θυσία
Επιφάνειες θανάτωσης του ζώου
3. Εστίες – βωμοί Θυσίες που τοποθετούνταν στην πυρά